Prokolupii, otets'
Lubens'kyi monastyr

PG
3948
P69L8
1917

UNIVERSITY OF TORONTO
VELUT ARBOR AEVO

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

о. Проколупій

LUBENS'KYĬ

Лубенський Монастир

ВЕСЕЛІ ОПОВІДАНЯ.

Ціна 10 центів.

Март — 1917

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

PG
3948
P69L8
1917

ЯК МОНАХ ВРОДИВ ТЕЛЯ?

Колиб вас, приміром, запитати, що годен вродити чернець, то ви певно не відповісьте нічого, але полізите до зоольоґії, пошукати відповіди на такий, по вашій думці, чудернацький запит. Але з гори раджу до зоольоґії не зазирати, бо чернець не є жадна звірина, але духовна істота, хоч і чоловічого, але в тійже хвилї і ніякого полу, бо присяг на женячку. Тож сей запит можна розвязувати тільки духовно. А коли хочете писемних документів, то не знайдете їх ніде хиба в архіві краківського маґістрату з першої половини сімнайцятого столїтя. Там є запротоколовано, що один схизматик-чернець процесував ся з Мазуром, і маґістрат, по вислуханю свідків, признав, що теля вродила не Мазурова корова але той чернець.

А той чернець був не хто инший як брат Акакій, гієромонах Лубенського Монастиря... Але люди дуже заздрісні, (особливо Анґлїйці) і ту славу притопчують собі. Та жаден анґлїйський шовініст не годен довести, як звав ся той чернець, звідки походив і з котрого монастиря. І не доведуть, бо ся слава, як найблискучійший діямант належить до мітри нашого українського православія! Свідоцтва за нами! У лубенськім монастирі тай инших церквах на Україні є на образах портрет того телюка. Отак в середині Бог-Отець, а з гори орел, лев, сподом в однім ріжку людська голова а в другім воляча. От вам і доказ! А ще більший доказ є той, що в Лубнях по сей день жиють Бугайські, нащадки того бугайця, хоч з другого боку вони споріднені через якесь колїно з князями Вишнівецькими. Тож, щоб кождий з нас міг оборонити честь і славу нашої прадідівської віри, розповім усю ту справу від самого кінця, а ви переховайте те грядучим поколїням...

В початку XVII. столїтя, ще за живота бл. памяти фундаторки княг. Раїни Вишнівецької в Лубенськім Монастирі спасали свої душі двох черців. Як вони звались до постриженя історія не каже, але після чернечого звичаю прибрали вони собі східні намена: один звав ся брат Акакій (що значить: непорочний), а другий брат Ісаак.

Брат Акакій був грубезний, коротенький, з носиком маніським як ґудзичок, плохий, тихий, байдужний, повільний. Він послїднїм вставав зза столу і послїднїм приходив до церкви.

А брат Ісаак був височезний довгоносий, з дїдьчою борідкою, сухий, цібатий, вічно десь бігаючий, боритель нечистої сили і свого власного стерва.

Хоч инші черцї ломили присягу, яку давали що до другої половини людського роду, але сих двох твердо тримались свого слова.

На збайдужнїлого, євнуховатого брата Акакія, прочанки, що приходили до монастиря, не робили жадного впливу, але брат Ісаак не годен був витримати. Тодї він втїкав за монастирські мури в лїс, або на пасовище межи монастирські корови.

Брат Акакій мешкав в однїй келїї з братом Ісааком; і так сталось, що брат Ісаак покохав брата Акакія...

По кількох роках спільного житя у брата Акакія почав рости живіт.

До кількох тижнїв живіт в брата Акакія виріс такий високий, що инші черцї зауважили і казали:

— Чи не збираєть ся наш отець Акакій пороситись?

Але братови Акакієви було не до жартів. Йому відібрало апетит, твар поблїдла і часто ригав.

—Треба щось радити! сказав брат Ісаак і повіз брата Акакія у Кононівку до шептухи.

У шептухи трафилась оказія. Баба не мала відповідного начиня, усї її горщики та макітрі були за малі проти Акакієвого живота. Шептуха була у великих клопотах. Наре-

шті принаесла невеличку діжчину з під меду, запалила під нею клоччє і бочівка всмоктала в себе живіт бр. Акакія.

— Ґвалту!... Ратуй брате Ісааку!... верещав хорий.

Брат Ісаак схопив бочівку і потяг її до себе. Акакій заверещав ще дужше.

— Облишіть, облишіть! То добре, — кричала шептуха.

Але Акакій просив пробі. Тоді бр. Ісаак схопив сокиру і одним махом розбив бочівку. На червоний живіт брата Акакія попадали тільки клепки та обручі.

Баба казала, що вона тепер цілковито не ґарантує чи видужає хорий чи ні, бо недали часу зробити бочівці свою роботу. Мусїли заплатити за розбиту барилку і вертати до монастиря.

За тих часів в нас лїкарів майже не було. Тож ігумен (котрий був уніяцького духа) порадив бр. Ісаакови відвезти бр. Акакія до докторів аж у Рим.

Поїхали.

Звичайно мусїли їхати кіньми кілька тижнїв. За час подорожі живіт в братаАкакія виріс як гора, хоч болїв великих хорий не чув.

— Чи то не теє, брате Ісааку?... з жахом запитував часом бр. Акакій.

— Та як же то? відповів непевним голосом бр. Ісаак.

Нарештї заїхали до Риму. Цїла гурма італїйських хлопчиків, чорних як Циганчуки, бігла за возом і кричала: »Макароні! макароні!«

— Чого вони лають ся? питавсь бр. Акакій.

—Дай їм дулю, брате Акакію.

Брат Акакій стулив дві дубельтових дулї і ткнув в напрямку хлопцїв:

—Нате вам, гиродової віри Циганята.

Хлопчики закричали:

—Порко Падре! Порко Падре!

Блукалиб наші подорожні у Римі як у лсї без італїй-

ської мови, колиб не здибали Йосафата Кунцевича, що тоді саме був за якесь підтирало в Ватикані, де його єзуїти лагодили Україні на уніяцьку болячку. То він уже ними заопікував ся. Йосафат запровадив його до якогось брудного заїзду чи по італїянському »тавери«, повного погоничами мулів, черцями, та роспустними дівчатами. Там розливали вино як воду. Крик, гамір, лайка, бійка на ножі, та викрики разячих вуха дівочих голосів — робили з заїзду цїлу Содому!

Бр. Акакій лишив ся спочивати на возї, а Кунцевич затяг бр. Ісаака межи пяницюг та блудниць. Тут здивований Йосафат (котрий ще тоді не був святим) довідав ся, що бр. Ісаак твердо тримаєть ся своєї чернечої присяги.

— Та у нас в самім Ватикані кілька тисяч служниць! давав він бр. Ісаакови приклад. Але той тримав ся свого... Що міг розуміти неотесаний Скит!?

На другий день повели брата Акакія до доктора. Лїкар обмацав хорому живіт, покрутив мовчки головою, сказав Акакієви, щоб той дав йому його »води« і обіцяв сказати свій осуд по трох днях. »Воду« сю поставив доктор у фляшочцї на розчиненім вікнї. На лиху годину принесло до ґабінету покоївку. Роблючи порядки, вона вдарила тріпачкою по фляшцинї і струтила за вікно. Налякана побігла підіймити її. Але фляшцина була вже порожна. На щастє дівчини пд вікном була тїльна корова.

Коли у вечері доктор зробив аналїзу, то був просто приголомшений. »Вода« бр. Акакія показувала, що він тїльний! Кілька разів робив він аналїзу, все на тесаме виходило. То дї він покликав консілій з девятьох найзнакомитїйших лїкарів, і вони всї признали, що бр. Акакій має бути тїльним. Коли сю новину сказав лїкар бр. Акакієви, то той вдарив ся руками об поли і споглядаючи докірливо на бр. Ісаака, крикнув:

— Казав же я тобі, брате Ісааку . . . . . .!

Не було чого робити. Доктори не могли нїчого порадити. Мусїв бр. Ісаак везти бр. Акакія назад додому. Коли при-

їхали на Мазури, то там була вже зима. Продали воза, купили сани. Неподалеки Кракова впросились на ніч до якогось Мазура. Бр. Ісаак положив ся на лаві, а бр. Акакієви постелили богато соломи серед хати. По півночи Мазурови корова привела теля. Щоб теля не змерзло, Мазур взяв його до хати. Теля підлїзло до бр. Акакія і шукало дійки.

Коли вранцї бр. Акакій прокинув ся, то перше, що він зауважив, в него не було вже живота і що в цїлім тїлї чув полекшу. Він підвів ся і сїв на соломі. Тодї побачив, що в него межи ногами лежало теля.

Бр. Акакій звів очи до неба і подякував Богови за те, що наслав на него такий твердий сон, що він розспавсь без жадного болю.

— Бр. Ісааку! Іди подивись на нашого синка, збудив він свого побратима.

Прокинувсь Мазур і дуже дивував ся чого ті »ксьондзи« так припадали коло теляти, а також, що живіт у хорого »ксьондза« чисто сплаз за ніч.

Коли поснїдали, бр. Акакій звелїв внести великі ночви і води. І не встиг Мазур рота роз'явити, як »ксьонзди« почали співати і охрестили теля, окунаючи його тричі в воду. Не знати, чи Мазурови стало страшно, що від його католицької корови теля хрестять у православну віру, чи що иншого, тільки він почав сваритись аби теляти не рухали. Але було запізно! Охрестили і дали імя Андрій.

Відтак бр. Акакій звелїв фірманови загорнути теля в ліжник та винести на сани. Мазур схопив теля за ноги і не давав:

— Се моє теля! Не смійте його забирати, хоч і охрестили його!

— Дурню! Се моя дитина, я вродив його сеї ночи, казав бр. Акакій.

— Брехня! Моя корова вродила його.

— Бачиш, я живота не маю, дурню!

— Але подивіть ся на мою корову, вона теж живота вже

не має!

Мазур покликав війта. Збіглись сусіди, довго кричали, та сварились. Потім привели як суддю старого Матія, що мав понад сто двайцять років. Той довго думав обпершись на патик, довго розводив мовчки руками, а нарешті сказав, що він кільканайцять ксьондзів пережив, але не памятає, щоби за його довгий вік котрий мав теля, навіть пса, або миші і того не трафлялось. Тоді війт ухвалив лишити теля Мазурови але черці запротестували. Справа опинилась у краківськім маґістраті. Спочатку маґістрат теж обставав за Мазуром, але тоді бр. Акакій покликав ся на римських докторів, як головних свідків. Справу відложили. Післали верховня по лікарів. По двох місяцях лікарі приїхали, цікаві дуже з боку науки розглянути теля. Приїхало їх щось з десятеро.

Доктори оглянули теля, бр. Акакія і корову, і хоч були ясні докази, що корова теж мусіла мати теля тоді коли й брат Акакій, та аналіза »води« бр. Акакія збивала їх з пантелику, і вони одноголосно признали, що теля належить бр. Акакієви. Тоді і маґістратови нічого не лишалось, як признати право на теля за. бр. Акакієм, а у протоколах судді сказали записати усей випадок, як нечуване диво натури. А один з італійських лікарів написав цілу книжку в сій справі, де ясно зазначив, як правило природи, що чернець нічого не годен вродити хиба теля.

Процес затримав братів Ісаака та Акакія у Кракові аж до весни. Було вже зелено і тепло, коли вони, нарешті склавши своє дорогоцінне теля на віз, рушили далі на Україну.

Голосно тьохкали соловейки в кущах над Сулою, весело гули хрущі над яворами понад дорогою, коли наші подорожні під'їздили нарешті в вечері до брами Лубенського Монастиря.

— Якуж новину привезли? питав радісно брат вратар повернувших черців.

— Відчиняй, сина маємо.

А синок мав вже поверх пять місяців і добряче мукав

з воза. Його почула монастирська худоба, й собі обізвалась.

— Ич, господаря зачули, радів бр. Акакій.

Отож тепер знаєте, що годен вродити чернець. Колиж ти цікавитесь що з тим телям стало ся, то на жаль історія більше про него нічого не згадує. Тільки (як вже в початку згадувалисьмо) його портрет малюють у нас на Україні на образах та у Лубнях є рід Бугайських через котресь коліно споріднений з князями Вишнівецькими. Можливо, що в архіві тіх князів є ще які відомости про того бугайця. Але то ще мають розшукати наші історики.

ПРИЧТА ПРО РЕЛІҐІЙНИЙ ФАНАТИЗМ.

Релігійний фанатизм в сути річи є противний Богови. Фанатик у своїм релігійнім засліпленю хоче бачити оточаючий його світ совершенним, не розуміючи, що зло теж сотворено Богом, і що лишень через боротьбу з гріхом людина загартовує свою душу для будучого житя. Одним словом гріхопаденє є такоюж важною річию для нашого спасеня, як і хрест, кадило або дзвони. Тут ми хочемо розповісти про одного 15-літного ґімназиста, котрий відчувши в собі вперше первородний гріх, фанатично став мордувати своє тіло, а потім, почувши хулу на релігію від власного катехита, утік був до монастиря, колиж і там довідав ся про розпусту черців, то скочив в річку і втопив ся, погубивши на віки свою душу.

Звав ся той ґімназияст Павлусь Шрапко, а вчивсь в славних Лубнях, на Полтавщині. Коли він перейшов до четвертої кляси, а мав 15-ий рік житя, то почув в собі якусь відміну. В неділю на службі божій, замість дивитись на обра-

зи, закопилював очі на ґімназиясток. В ночи його мучили якісь привиди, прокидав ся рано з почутєм неприємним, весь світ йому видавав ся зашмарканим. З вечера не міг довго заснути, починала його трусити якась нервова пропасниця, і йому хтілось встати і піти до кухні, де спала покоївка, сказати їй, щоб не забула й ому на рано випуцувати чоботи. І вже було він ставав босими ногами на зимну долівку, але тут йому в голову стріляла думка, що він є спокушений нечистою силою. Тоді він хапав нагай, падав навколюшки коло ліжка і катував себе нагаєм по плечах. А молив ся щиро, що небеса перед ним розтверзались і бачив він на тронї довгобородого, доброго Бога Отця, котрий простягав до нього руки. Він так себе без жалю смагав нагаєм, що біла сорочка ставала червоною від крови і безпритомний падав на підлогу. Також появив ся в него потяг до образів, на котрих були представлені жінки з як найменшою скількостию убраня на собі... Але тоді він згадував слово евангелії: »Коли око спокушає тебе, вирви йоо і кинь геть«. І він палив образки, а нагай по власних плечах, до крівавої сорочки і непритомности — давав відпуст грішникови.

Його серце завмерало в солодкім болю, коли він вже з далеку бачив золоті кучері русявої Ольги Симайловичівни, але він бояв ся підійти до неї. Страшні муки задавав він собі. Приміром цілі ночи перестоював у себе в спальни на одній нозї, щоб в той спосіб вигнати з голови образ товаришки своєї старшої сестри Вирі Василенківни, котру він раз бачив як та плавала в прозорій Сулї серед білих квіток широколистого лататя.

Нічого не помогло, той образ все меріщив ся йому в ночи перед очима.

Терпів він страшенно. Видко чортяки по св. Антонію обібрали собі його за предмет спокуси.

В ґімназії товариші уважали Павлуся за придуркуватого через єго релїґійність, бо самі втратили силу віри, начитавшись всяких непотрібних книжок.

Усї тих сорок товаришів, хлопаки від 15 до 17 лїт, були до мізку костей попсуті розпустою, піятикою і куренєм; нїколи не молились Богови; балачки їхнї тільки й були про ґімназиясток та покоївок, а найприємнїйшою для них річию, просто спортом, було ставити свойому катехитови запити про ті кавалки з біблії, що по їх думцї, не штімують з сучасними поглядами. Приміром: Звідки Каїн дістав дві жінки? Як Бог міг сотворити світло посеред сонця? Як могли первісні люди родитись без жінок? і т.д.

Отець Микола Копа-Овсієнко був собі людина з невеликою освітою і не міг оборонити св. Письма перед молодими напасниками. А одного разу, притиснений запитами в кут, о. Микола, бажаючи раз на завжди увільнитись від подібних запитів, сказав своїм учням ось що:

— »Та воно правда! Тільки відчепіть ся від мене! Ви мусите знати, що ви вчите ся на те, щоб панувати над темним народом і з него жити. Нарід давноб пороздирав пануючих, але православіє тримає його на гнуздечнї страху перед вічними муками. Отож ви собі думайте як хочете, але про людське око будьте вірними православними християнами. Ходіть до церкви і не показуйте темному народови поганого прикладу безвіря, аби він не знищив нашого панованя і нашої цивілїзації«.

Учнї задоволились признанєм попа і не тільки лишили його зачіпати, але з того часу він вже не міг в жаден спосіб їх присилувати до науки релїґії. До церквиж вчащали щиро аби по службі відпроваджувати ґімназиясток домів.

Одному Павлусеви те попівське признанє був ніж в серце. Не питаючись дозволу, він вибіг з кляси і аж до ночи волочив ся в лїсї поза містом. Йому здавалось, що в чорного, бородатого, патлатого о. Миколи виросли на голові роги, а за плечима дїдьчі крила. А учении вже не були учениками, а леґіоном чортів перебраних в ґімназіяльні уніформи. І вся та нечиста сила з о. Миколою на чолї гнались за ним по лїсї, щоб пірвати його душу до пекла.

Напуджений релїґійною галюцінацією, вибіг врешті Павлусь над гору за містом, звідки видно було через долину на другій горі білі мури і дзвінницю Лубенського монастиря, обложеного мов чорною хмарою ще голими дубовими лїсами.

То було весною, коли на Україні розцвитає червоний ряст і синї пролїски, коли місяць блещить мов срібне свічадо, а повітрє таке чисте, що чути найменші згуки за десятки верстов. Знеможений упав Павлусь на вершку гори, в роспачу притискаючи свої розпалені груди до матері землї.

— Бов! бов! бов! загреміло в повітрі і покотилось луною по горах. То в монастирі здвонили на вечірню.

Згук дзвону мов відродив Павлуся. Він уже нїчого не бояв ся. Він встав і простяг руки до святого обиталища. Він почув в голосї дзвонів надземний поклик до себе: »Прийди, і за святими мурами заспокоїть ся душа твоя!«

Він довго не вагав ся. Йому здавалось, що невидимі ангели взяли його на руки і повели до монастиря.

Коли ігумен довідав ся від Павлуся, що він син старого Шранка (знаного всему повітови за його богацтво та гостинність), то дуже зрадів і зараз зробив його своїм послушником.

Павлуся умістили в одній з кімнат о. архимандрита.

Нарештї його душа була вратована, і заспокоїв ся дух його.

Він з усїм запалом молодої душі кинув ся в духове житє. З раня до пізної ночи брав участь в тій масї богослужень, що відубвають ся через цїлий день в монастирі. З запаленими, широко розчиненими очима (поет би сказав — одухотворенними), ходив він, не памятаючи себе і оточуючого його світа.

— Що се за божевільний? — питали черцї один одного.

— Почекайте, ще молоде! Чи не були ви такими дурнями? боронили Павлуся старші ієромонахи.

Користаючись з Павлусевої релїґійної завзятости, чер-

ці їздили по нім, як на віслюку, доручаючи йому найтяжші роботи: мити долівки в церквах, стояти цілими днями на варті під дубом св. Афанасія, щоб прочани не обгризли з него усеї кори і т. п.

Та Бог терпить тільки до часу. Прийшов кінець і Павлусевому фанатизмови.

Весна як молода гетьманша, запанувала на Україні.

Розцвів бузок, вишні, яблуні; затьохкали в гаю соловейки.

Ще дужше блищав над Полтавщиною срібний місяць, а пахуча, темна ніч пестила розмарених Лубенців своїми чарами, викликаючи в них мрії, ріжні пориви та незрозумілі для них самих бажаня. Навіть жаби в неокраяних багнищах річки Сули, навіть коники цвіркуни підлягли виливу весни, і мілїоноустий хор крику і цвіркотїня далеко розлягав ся по ромодановськім степу.

Продерлась весна в келїю Павлуся, і не міг він відогнати її нічим. Вона повила його душу пахощами квіток, шепотїла йому на ухо спів веснянки і кликала геть поза мури, туди, де був вир житя. Одної ночи Павлусь не міг вже більше терпіти і забувши проказувати молитви, розмареними очима дивив ся з вікна своєї келії, де в небеснім просторі блищали молоді, веселі зірки. Місяць сходив зза дзвінниці і світив на могилки ігуменів з спіжевими плитами, обсаджені красолею і гвоздиками, що були якраз під Павлусевим вікном. Враз Павлусь задубів: якийсь білий дух перейшов по горбках і, легенько хитаючись, долетів до муру та й провалив ся в нім. Волося стало дубом на голові Павлуся, ноги приросли до підлоги, і він зімлїлий упав на долівку.

На другий день він розповів про той привид архимандритови.

— То нічого дивного, сказав настоятель. Се певно хтось з святих ігуменів виходив з свого гробу. Помолись до них усїх, сину, і попрохай собі сил донести свій черничий хрест до кінця.

Коли всї полягали спати, Павлусь став коло вікна і молив ся до святих ігуменів... Але тепер він бачив, що богато білих духів повиходило і повилазило вікнами з того дому, де спали черцї і всї пішли до муру і там зчезли. Павлусь поклав собі лїпше розслїдити про сю справу. Коли він в ранцї оглянув мур, де провалювались духи, то знайшов там за корчами маленьку фірточку, а від неї стежку аж у лїс. Серце Павлуся йойкнуло, почувши знов якусь небезпеку.

Знов була ніч місячна, чарівна, ваблюча.

Павлусь пильнував духів. Коло 11-ої в ночи духи один за другим вийшли і зчезли в фірточцї. Павлусь почекав ще з годину і собі вийшов фірточкою з мурів монастиря. Стежка привела його у діброву, де росли самі столїтні дуби, а помежи них слалась як килим зелена полонина.

Павлусь остовпів, мов його побив грім:

Попід дубами в срібнім сяєві місяця і синяво лилових тїнях, від молодого дубового листя, побачив він усїх трийцять своїх черців з настоятелем на чолї в товаристві такоїж скількости дївчат і жінок з сусїдського села Вільшанки.

Здавалось, що зібрані грали представленє, що можна було назвати »Адам і Ева«, бо були повбирані в такі строї як первісні люди перед гріхопаденєм.

Павлусь не витерпів. Вбіг межи них і кричав їм до лиця, обкидаючи докорами.

—Так от які ви черцї! Ви, котрі присягали бути офірою за цїле людство, ви віддаєтесь тут найнизшій розпусті Боже! де я врятую душу свою?!

— Дурню ти сорокатий! взлостив ся ігумен: як ти собі уявляєш чернечий стан? Чи ти думаєш, що безгріховним житєм годен християнин заслужити житє небесне? Чи ти не знаєш, що хто не впав, той не може підвестись? Чи не що дня ринка занечищуєсь, варючи обід, і чи не що дня миють ринку? Пощо ґаздинї така ринка, щоб завжди чиста була і висїла без ужитку на стїнї? Лиш той зуміє вповнї насолодитись вічним житєм і зрозуміти його вартість, хто через

своє житє без страху боров ся з гріхом, не тікаючи від него, але перепускаючи його через себе. Сталь та добра, котра загартована. Нас загартовує всїх гріх, а очищає свята сповідь. Покай ся-ж і роби так як люди, а при кінци житя свого побачиш ціну діл своїх.«

Одна »Маґдалина« підійшла до Павлуся і обіймила його голими руками за шию. Се вже було йому забогато! З криком побіг він геть з гори і з розгону скочив в річку.

— Отче-рибарю! крикнув ігумен, біжіть, витягніть божевільного!

— Не бійтесь, там горобцеви по коліна. Вода зимна, зараз отямить ся, відповів отець рибар, прислухуючись через плече Гапки, як росте трава.

В ранці, коли о. рибар пішов потрусити рибу з ятірів, то побачив, що там, де стояли ятірі, виглядала з води задня частина Павлуся, а голова була замотана в сїти під водою.

О. рибар похитав докірливо головою, сплюнув і сказав:

— Коли Бог схоче виполоти буряи з свого городу, то потрафить і в лижці води втопити грішника.

Отож не пхайте ся ще за житя в святі, щоб не стало ся з вами того, що з тим зфанатизованим ґімназиястом.— Амінь.

ІГУМЕН БІЛОШАПКА І ЙОГО РЕФОРМИ.

Що ті протестанти хочуть від нашого православного попівства? Публїчать їх, що нїби вони не хочуть учити наш нарід дійсній вірі Христовій. Так, воно правда, що наші батюшки дійсної апостольської науки не тримають ся. Але чому? А тому, як стоїть в письмі: »Скачи враже як пан каже«; або: »З розумною головою між дурні не пха йся«. Тут я роз-

повім вам як ігумен Білошапка, архимандрит лубенського монастиря св. Ахванасія спробував був раз запровадити на Лубенщині та Лохвитчині дійсне християнське житє після слів самого Христа, і як грішники не тільки не приймили тої науки, а навіть ігумен Білошапка зі всіма своїми черцями пожив мученицьку смерть, а монастир був зруйнований до підвалин.

Там, де тепер стоїть Лубенський монастир, то колись його там не було; се вже нова будова. Коли хочете знати де був старий монастир, то мусите їхати тим шляхом, що на Лохвицю. Як переїдете монастирську греблю, і вас і ваші коні покропить свяченою водою той чернець, що пильнує там кренищі, тоді беріть до гори і горі-горою, як Лохвицький шлях провадить. І от ви заїдете у лісовий глибокий яр. Заїдете в день, бо жадний фірман не повезе вас в ночі. Там і в день моторошно християнській душі. Чорний ліс горою і яром, дорога зроблена в глинянім провалю а сподом долинкою тече чорний потічок. Коли переїдете потічок, то там і шукайте пошморгів старого монастиря.

Коли ще за молодих літ я був послугачком у Лубенськім монастирі, то один раз я ходив дивитись на той пляц.

Перейшов був потічок, узяв на ліво, видрапав ся на гору і опинив ся між якимись ямами, над котрими були старі пристарезні сливи. На гілю тих слив зелений мох висів як кінська грива, а навкруги пахтіло, мов хтось воскові свічки доперва погасив. Я ледво живий утік звідтам, так наполохали мене ті руїни. Тоді один чернець брат Купина-Незгашений розповів мені отсю історію,що я вам тепер розповім, а то все свята правда, бо духовні особи не брешуть.

—0—0—

Отож по невдалім повстаню Гайдамаків під проводом Ґонти та Залізняка, одна ватага тих сіромахів, рятуючись від польської пімсти, втікла за Дніпро у Лубенщину,

де вони й пристали усі враз зі своїм втажком Білошапкою у черці того ще давнього Лубенського монастиря. Зброю свою гайдамаки склали, як непотрібну тепер їм річ до монастирської комори, а самі завинулись у чернечі ряси і відмолювали у пречистої Діви свої гріхи за всїх Лянок та Жидівок, що трафились їм в Умані. Стали вони черцями з осени, а так серед зими (так Бог дав), усі старі черці один по одному поумирали, що лишились тільки самі ті, що з гайдамаків.

А як забрав Бог і старого ігумена, гайдамаки, чи то пак, тепер черці, обібрали на архимандрита свого першого ватажка Білошапку.

Сей ігумен Білошапка був якись вроджений протестант реформатор і то не з книжок, а просто з повітря. Першою річию зазначив, що »не самим хлїбом буде живити ся людина« і сказав їсти мясо, а також скасував великий піст, середу і пятницю. Нераз він виходив на Лохвицький шлях і приглядав ся усїм подорожним, що йшли та їхали по нему і, вертаючи назад до монастирських мурів, хитав докірливо головою, згадуючи порожну касу монастиря. Так минула зима. І чим близше наближалось лїто, тим більша задума обгортала голову о. ігумена...

Нарештї розвили ся лїси, затьохкали соловейки, весна розгорнулась на Українї як пишна краса...

Потягло вовків до лїса, — чи то пак, почали страшенно нудитись черці, визираючи ізза мурів монастиря на вільний світ.

Правда, на великодні свята було досить прочан з поблизка і з далека. Було навіть богато красних панянок, козачок та й посполитих, але що з того ,що вони щиро молились?... Коли ігумен причащав на заутренї молоденьку, як ягідку, чорноброву доньку Лубенського полковника і як вона розтулила червоні як калина устоньки свої, щоб ликнути св. Причастіє, то ігуменови аж в пяті замлоїло. На цїлій У-

країні була радість , а тим черцям... Ет, що й казати!

По »проводах« скликав о. Білошпка всїх своїх черців і сказав їм слїдуючу проповідь:

— Люба братіє! Ми черці так як найбільша офіра за гріхи цїлого людства. Злочин світа вирівнюєть ся чином самопосвяти нашої. Та ворог людський не спить, а працює день і ніч, щоб переважити на свій бік терези справедливости і тим довести до заглади увесь світ. А нашим обовязком є перешкодити сатанї в його роботї і захищати людство від завчасного страшного суду. І оттепер гляньте поза мури нашого святого обиталища, гляньте як ломлять недовірки закон божий. Комуж заступити ся за Бога нашого, як не нам воякам його. Найголовнїйшу заповідь дав нам Бог: »Коли де йдеш, то не бери з собою нї двох сорочок, нї двох палиць, анї срібла, нї золота при поясї своєму«. А подивіть ся хоч що на Лохвицькому шляху дїєть ся? Грішники не то що сорочки вбирають, але й жупани, кожухи, шуби, й штани, й чоботи, а часом є такі антихристи, що без жадного патика подорожують. Братіє! Ми-ж офіра за людство.. « Кінчилась та проповідь тим, що черці ухвалили навчити Лохвитчан та Лубенщан триматись і жити після слів св. Євангелії.

Коли на другий день Лубенський полковник Леонтович вийшов був на базар сказати чорнобровій перекупцї Горпинї занести йому до хати карасиків, бо була середа, а він був вдовець, то побачив серед базару цїлу гурму босих, простоволосих мужиків та бабів у самих тільки сорочках, що були підперезані перевеслами з цїпками в руках і гірко плакали та нарікали. Полковник забув про карасики, а питав їх що сталось.

— Черці нас навчали після припису христового жити!.. плакали ті.

Нарештї полковних розібрав справу. То були люди з того боку Удаю. Як ішли вони до Лубень, їх вранцї спинили чер-

ці і відчитавши з тої книги, що в телятину обшита, що християнам вільно ходити тільки в одній сорочці та з палицею, відобрали в них усе: гроші, худобу, вози, чоботи, молодицям та дівчатам теж сказали йти до монастиря у якісь мироносиці...

— Розбій на гладкій дорозі, пане полковнику! кричали люди.

— Стрівайте, стрівайте перебив їх полковник. Се релігій на справа, треба іти за порадою до о. протопопа...

—А ти, Омельку, що тут робиш, спитав полковник свого фірмана, побачивши його теж в самій сорочці серед ограбованих: Чи відвіз ти панночку до Лохвиці?

— Еге, так вам і відвіз! обізвав ся Омелько: У мироносицях, враз з нашими кіньми...

І щож ви думаєте, чи дали безбожники навчити себе черцям жити після Євангелії? Навіть лубенський протопоп, і той виступив проти реформи о. ігумена Білошапки: Аж роздирав свою хавку по самі вуха, вигукуючи на черців такі слова, що небезпечно їх навіть тут вимовити.

— Колїть їх як жаб, не бійтесь жадного гріху! репетував протопоп до козаків Лубенської сотні, кроплючи їх свяченою водою та виряджаючи на монастир.

— Отче Ігумене! Лубенці на нас ідуть! Рано в ранці грюкав в дворі ігумена брат дзвонар, що бачив з дзвінниці блискучі списи та червоні корогви лубенської сотні.

Отець ігумен саме настановляв у святій вірі та мироносних обовязках доньку полковника.

— До збруї! крикнув ігумен, вибігши на монастирське подвірє.

Але братія запротестувала:

— Як нам зброїтись, миж черці, відповіли ті.

— Кажу зброїтись, то зброїтись! загримав ігумен. Мусїли слухатись. Гайдамацька збруя стала тут в пригоді.

Лубенці переходили вже потік. Черці стали проти них на горі.

— Піддавайтесь злодюги! кричав на них полковник.

— Верніть наших дівчат та молодиць! гукали Лубенці.

— Отче ігумене! Нам же не вільно людської крови проливати, муркотіли черці.

— Якої людської? запитав їх о. ігумен.

— А оттих.

— Господи! звів руки о. ігумен до неба: Ти передав нам право через апостолів своїх, що те, що ми заплїшимо на землї, те не годні будуть розплїшити і на небі. Як даєш Ти менї силу перетворювати хліб і вино в тіло і кров Твою, то то тоюж силою перетворюю тепер тих дітий пекольних у худобу безрогу... Женіть, братія, свиней годаринських!... гукнув ігумен. благословляючи черців.

Черці вдарили з гори на лубенську сотню, згребли її собі під ноги, а решту витопили у потоці.

Сам полковник вратував ся тільки тим, що не вважаючи на свою груботу виліз на липу і переховав ся там до ночі, а потім манівцями вернув до дому.

Голосно плакали лубенські вдовиці... А черці з парадою поховали усіх побитих; ігумен відпустив навіть мерцям гріхи і здіймив з них своє закляте... Мовляв: добро творіть ненавидячим вас.

І було вже люди почали призвичаюватись до євангельського житя і ходили поуз монастир у самих сорочках, босі, та простоволсі, а хто хотів їхати фірою, та ще з яким крамом, то ті заходили перше по благословенство до о. ігумена.

Тай щож з того? Чи між нашими людьми втримаєть ся що доброго? Лубенський, лохвицький та миргородський полковники зібрали пять тисяч війська з гарматою і облягли вдруге монастир.

І тепер полишились по тій дорозї самі ями та старезний

сливник...

Тож нема чого протестантам гавкати на нашу православну віру, а не такна віру, як на наших батюшок, бо вони радіб триматись євангелія, так як того хотів ігумен Білошапка, та не такі завзяті як той був. Тож тримають ся письма де сказано:

»Нє пхай розумної голови межи дурні!«

СЬВЯТ-ВЕЧЕР.

Той зрадник українського народу, Микола Гоголь, у своїм україножерстві зайшов так далеко, що в оповіданю »Ночь перед Рождеством« оббріхав і зпублічив усе наше жіноцтво, представляючи його в образі відьми Салохи, котра, ніби, на сьвят-вечір напустила до себе цілу низку джиґунів. Щоб сьвіт більше не думав так низько про наших кобіт, я розповім тут про одну молодицю, Ганну, до котрої припадком загостив був на кутю один чернець, і як він уживав усієї своєї халдейської науки звернути ту кобіту з праматеринського звичаю, а як та твердо свого дотримала, і як той нечестивий чернець тоїж ночі був покараний небесами.

Діялось се, як і водить ся, у Лубнях на Полтавщині, того року як під Різдво був ліг на Лубенщині сніг по самі пахи.

Брат Серґій, листонош з монастиря сьв. Ахванасія, затриманий у місті метелицею, не поніс був почти до монастиря, а волочив ся з хати в хату по знайомих і на решті зайшов до господи пані Доценкової, до котрої він завжди заходив,

коли бував у місті. Бо пані була удова і любила послухати поучаючої бесіди молодого черця і ніколи не відпускала його від себе, не давши доброї перекуски і ще дечого в торбу на дорогу.

Коли брат Серґій зайшов до кухні пані Доценкової (бо черці завжди ходять з заднїх дверий) та ревнув як лев у печері Даниїловій: »Мир дому сему«,то довідав ся від кухарки, що пані нема дома, що вони враз з усіма дітьми поїхали на сьвята до сестри на село.

Брат Серґій давно вже приглядав ся до тої кухарки, але пані не давала ніколи добре придивитись йому до неї; і тільки раз перед тим він мав нагоду з нею перекинутись парою слів, А се власне, як одного разу брат Серґій забирав ся до монастиря і переходячи через кухню, був сказав до Ганни: »Але то сьогодня були смачні періжки«, а та йому відповіла: »Але той, що їх пік — ще смачнїйший«. Та на тім і скінчилось, хоч нераз, вертаючи ночами до монастиря, братови Серґієви увижалась висока, повногруда, русява Ганна з червоними як калина устами та синїми як волошки очима.

Почувши тепер від неї, що пані нема дома, брат Серґій уже був почав умуцовувати на своїх плечах ремінь від шкіряної торби, в котрій ніс почту, але його очі зауважали, що Ганна на столї і лаві розстановила бляхи з пирогами, рибою та маковиками, горщики з узваром та кутею — мов готувалась відбувати сьвят-вечір як звичай і віра кажуть.

—А то нащо ви так усего наварюєте та напікаєте? — спитав її брат Серґій.

— А на сьвят-вечір... Та тільки не знаю як самій повечеряти, — зітхнула вона: — Чоловік десь в наймах, пани поїхали, аж сумно...

— Але ви усего, що треба, понаварювали.

— Та тільки горілки бракне, а то все є.

В голові брата Серґія блиснула гадка:

— А що як би я дістав горілки, чи приймете мене до вечері?

— А чому-ж би ні? — відповіла Ганна, думаючи, що то тільки жарти.

— То стрівайте, не вечеряйте до семої, я зараз усего розстараю! — і брат Серґій здимів.

Була ще яка четверта година по полудни, але небо стелили хмари і хутко робилось поночі. Брат Серґій брів по пояс снїгами, прямуючи до монастиря. Він роздобув би горілки і в місті, та не мав і копійки за душею, то мусїв скочити до монастиря в надії там чогось роздобути. А до монастиря було »скакати« яких три верстви (три кільометри)... Та то лиха година з сим снїгом. Кажуть, пяному море по колїна, але залюбленому братови Серґієви той великий снїг був по кісточки! Як той снїговий плуг до прокиданя снїгу з залїзниці, так розгортав він своїми колїнами та грудьми ту снїгову завалу. Часами вже йому здавалось, що він не дійде до монастиря, що десь впаде і сконає в тім снїгу, але в ту хвилю перед його очима зявлялась постать повногрудої Ганни, і він з подвоєною снагою кидав ся наперед. І нарештї добив ся до монастирської брами.

Запорошений снїгом зайшов брат Серґій до вітця ігумена, щоб доручити йому почту. В резиденції о. надстоятеля сьвітилось, стіл був приготований до сьвятої вечері, в ігумена були гостї з міста, але в хатах ще нікого не було. Саме почалась вечірня, Виймаючи з торби почту, завважив брат Серґій на столї пів копи фляшок з вином. Його очі відвернулись до дверий, а руки тим часом схопили зі столу чотирі фляшки і пхнули до торби від листів. Ніким не зауважений, знов опинив ся він за мурами монастиря, чимчикуючи до міста. По обох боках дороги гули столїтні дуби, чорною хмарою стояв лїс. Але брат Серґій нічого не бояв ся. Препінь

від »Чесного Хреста« аж до весни на Україні за жадні гроші не дістанете нечистої сили усі ті вовкулаки, лїсовики, водяники, русалки, усе спить положившись як риба цїлу зиму десь на споді замерзлих болот. Хіба тільки чорти з пекла прилїтають прохолоджуватись, але ті тримають ся людських хатів, а по лїсах тільки вітер свистить.

Була вже ніч. По всїх хатах Лубенцї сидїли за столами і відбували прадїдівський звичай.

Ганна в самій сорочцї довгій по пяти, як носять ся на Полтавщинї, сидїла на печі і розчісувала свої довгі русяві коси. Чиста русалка! Брат Сергій вздрів її крізь вікно і почав стукати, щоб відчинила. Дуже здивувала ся Ганна, побачивши, що брат Сергій не жартував. Той виставив на стіл усї чотирі фляшки і кинув торбу в кут.

— Щож, готова вечеря?

— Готова.. Ідїть до покоїв, — запросила черця Ганна трохи ніяково, трохи з острахом.

Завела його в спальню панї Доценкової. Там був стіл, на котрім стояли зложені одна на одна кількадесять тарель; коло столу велике деревляне ліжко, старе як сьвіт, на котрім вилупилось не одно поколїнє Доценків; та ще було там кілька крісел.

— Отту почекайте, зак я зберусь, і Ганна лишила брата Сергія на самотї. Той нервово перейшов ся кілька разів по кімнатї, підкрутив ґнота в невеличкій шклянній лямпі, поставив її на тарелї, щоб виднїйше було... Ходив, сїдав, знов ходив. Минуло пів години, година, півтора, — Ганни не було. Брат Сергій положив ся на ліжко і його почала трусити з перевтоми чи з якої иншої біди, нервова пропасниця. Аж зубами дзвонив... Нарештї вбрана, зачесана і вмита Ганна принесла і поставила на стіл кутю, узвар, рибу, фляшки з вином, попросила черця сїдати і пішла собі.

— А виж куди? — спитав чернець.

— Вечеряти...

— А чому зі мною не сідаєте? — присунув крісло і посадовив її поруч себе. Вляв до шклянки, вишневого, червоного вина її і собі також. Випили. У Ганни уста були трохи відчинені і на білих як сніг зубах червоніли як кров краплини вина. Брат Сергій притиснув її до себе і впняв ся своїми устами в її губи.

— Я тебе давно кохаю, — шепотіла та, вмліваючи в його обіймах. — Тільки я боялась тобі про се сказати. А я так гнівалась як ти часом довго сидів у пані з вечера.

Гуцули співають:

Ой, якеж то сніданячко,
Тількиб його їсти...

Так і було з тою кутею; так те все і полишалось на столї майже не порухане, хіба що дві фляшки вина висохли.

Ганна постелила братови Сергійови на паненім ліжку.

— Що за різдво? То дурні бабські забобони... мимрив пяний чернець.

Ганні мороз перейшов пшігом: Се певно нечистий в образї черця прийшов її підкусити проти різдва. Вона хотіла втікати.

— Куди ти? — схопив її брат Сергій.

Та нічого не відповідала тільки в неокроянім переляцї дерла ся з його рук. І не знати, чим би то все скінчилось, колиб на щастє Ганни хтось не загримав у вікно. То стара пані Свиридиха прийшла ночувати, бо її прохала пані Доценкова доглядати хати.

— Ой, мій чоловік! скрикнула Ганна.

Сего було досить Сергійови. Як опарений скочив він із ліжка. Зачепив руками тарелї на столї і лямпу. То все, гримлючи, злетіло на підлогу і розбилось на черепя. Похапцем згріб брат Сергій усї свої лахи і пригадуючи, що в сїнях є драбина на горище, побіг туда і за кілька хвилин уже був

на стриху. Тепер він нагадав собі якого він стану і як булоб не гарно, як би його хто тепер побачив... Але під бляшаним дахом притисненим з гори морозом було не до міркованя. Мусів вбиратись. .Місяць сьвітив у голубник коло коміна. Брат Сергій підійшов до него... і почув як Ганна розчинила кухонні двері і кричала до пані Свидорихи: »Тікаймо, нечистий в хаті!« і десь обидві побігли і кликали вартових.

Нерви закололи у пятах брата Сергія! Він спробував був вилізти через голубник, але голубник був за вузкий. То скинув з себе кожушину і рясу і в самій сорочці заледво пропхав ся на дах. Була місячна ніч, видко було усі дахи і вулиці навкруги. Сів на комині і поквапно збирав ся.

— Он він, на димарю! — вказувала вартовим Ганна, тремтючи від холоду в самій спідничині і боса.

Вартові боялись підступити близько, але поліцай витяг револьвер і стрілив. Куля трафила у дах протилежного дому. Але брат Сергій уже був вбраний. Скочив з розгоном в купу снігу, що була наметена під хатою з того боку від садка, пірнув у сніг з головою, видрапав ся і побіг через сад, спотикаючи і падаючи. За садом починав ся ліс. Бродючи по пахи в снігу, ходив брат Сергій цілу ніч навкруги міста і вже гадав, що не дочекаєсь першого дня різдвяних свят. Так покарав його Бог за пориваня, поломленя сьвятости сьвят-вечера. Але Ганна, як щира Українка, дотримала свого, і більше хай ніхто не вірить тому брихунови Миколі Гоголеви, що мов би щось може подібного наше жіноцтво зробити у таку сьвяту ніч як на сьвят-вечір. Ганьба йому, рениґатови і пльоткареви. Такого ніколи не було на Україні, як Україна Україною. Жадна Салоха, хоч би й відьма, коли вона Українка, не зробить нічого подібного... Правда, була в Лубнах одна Параскавея, але не Українка а кацапка. Та кацапки иншої віри.

На другий день в ранці пані Свиридиха здибала коло свого плітка пару брудних шкарпеток, а Ганна в кухні торбу брата листоноша. І обидві подумали, що чорт скарпеток і торби не носить.

Але той поліцай напившись з нагоди сьвят, присягав ся, що його куля трафила чортови в самий ріжок і він полетів до пекла як підстрілений яструб.

МІСІОНАР.

Дуже ті милять ся, що думають відвернути нарід від попів оповіданями про нечесне поводженє духовних пастирів. Всім тим писакам варто вже раз на завжди облишити свої даремні заходи публіченя попівства, бо їх писанина все 'дно, що ношенє води решетом, бо нарід потребує спасеня і буде триматись навіть чорта, колиб тільки бути спасеному. Та щоб поперти наше твердженє доказом, розкажемо тут про одного православного мсіонаря, котрий будучи душпастирем на одній москофільській кольонії в Альберті, провадив піяцьке та розпустне житє, але не тільки не зрадив проти себе своїх парафіян, а вони й сами почали робити те саме, що й їхній духовний вожд, і коли він умер на запаленє горівки, то архиєрей не годен був їм догодити, бо жадного такого другого не мав вже.

Коли б. Паладій зістарів ся і не годен був постигати за молодими офіцирами того торпедовця, на котрім він служив за сповідника, коли вже його ноги відмовились відгинати »кан-кан« з Французками у парижських спелюнках, коли

японські гейші в Нагазаках поштуркували його, сміючись з його старости, то б. Паладій був примушений вступитись з служби в маринарці і подав проханє до своїхзверхників,щоби сї відпустили його на спочивок до його монастиря. У проханю він пояснював, що вже за старий гойдатись на хвилях...

Вернувсь б. Паладій до свого Лубенського монастиря в осени, коли вже листє поопадало з дерев і червоним злотом встеляло ґрунт монатсирського парку. На голих гільках висіли ще денеде забуті волоські горіхи та яблока. Гайворонє лїтало чорними ключами, обсїдало дзвіницю і сумно крякало. А там і дощі почали перепадати. Непогода позаганяла черців до келїй і вони збували нудьгу осени грою в »бите горіхів«.

— Отсе приїхав вже я до вас вмирати, сказав б. Паладій витаючій його братії. І ся думка, що вже його житє кінчить ся, невідступно посїла ним. Він виходив поза мури і, дивлючись на завмираючу натуру, з жахом прошибав ся думкою, що ось і він має зівянути і зогнити як той лист під дощем. Аби відігнати сумні думки б. Паладій пив, а впиваючись сатанів, уявляв собі, що він на торпедовцї, кричав і комендував черцям пускати міну. Тяг аналой, клав його під столом і провадив бій з невидимим ворогом. Потім зривав ся до танцю, гадаючи, що він у якімсь портовім вертепі. А відтак сидів і трусив ся як миша, з заплющеними очима.

— Дивіть ся, як його гріхи трусять, сміялись черцї.

Перебув б. Паладій так в монастирі до Різдва, а по Різдві не годен вже був витримати: він, що звик до вічної мандрівки, не міг сидїти на однім місци, йому було нудно, тїсно, його поривало відразу на всї чотири кінцї світа. На щастє б. Паладія прийшов з Синоду до монастиря лист, з запитом, чи нема там між черцями такого, що хотїв би поїхати на місійну роботу до Канади. Брат Паладій зголосив ся і поїхав прилучитись до православної місії в країнї яворового листя.

Ви певно здивуєтесь, що православна церква має в Канаді (чи деб там не було) свою »місію«. Се правда сміх! Наша напів поганська православна Русь потребує сама місіонарів до наверненя її до дійсного християнства, а то, на тобі, місіонарів в культурний світ висилають! Чи не на те, щоб його запаскудити? Незабаром дочекаємось, що Патаґонці та Кайск - Кирґизи позакладають теж у Ню Йорку та Винніпеґу свої місії!... Та не дивуймось, в природі є зубоченя, одним з таких зубочень є і »православна місія«.

Дістав б. Паладій парафію десь на північ від стації Лемонт, межи українськими фармерами з Галичини замотеличеними »русским календарем« та »йорчиками«. Фармері були богаті і мали про свого духовного вітця порядну резиденцію попри церкву. Фармерки дбали, щоб б. Паладієви нічого не бракло. А він нічого не потребував, тільки аби було що випити. Роздобув собі коника та санки і їздив в потребі до Лемонту, де незабаром дістав від всіх піяків прозвище »The old Devil«, хоч по анґлійськи не знав ані слова і не хотів знати, лаяв Анґлію і радив фармерам спродувати ся та пересилятись на Сибір, де обіцював по 15 десятин кождому. Поводив ся б. Паладій з своїми парафіянами гостро, кождому найбогатшому казав »ти« і починав лаятись за найменшої дурнички.

Та темні фармері, бувші панські форналї, терпіли, бою чись навіть чого злого подумати проти свого духовного наставника. А дивлючись як той пє, і собі пакували в сани мішки з збіжем і гонили до Лемонту, не боючись нарікань своїх жінок. Коли-ж б. Паладій хотів свобіднійше забавитись, то їхав до Едмонтону, де тоді все йшло в рух: дім о. ігумена, автомобілї і не знати ще що!....

Та зима, котрої брат Паладій прибув до Алберти, була люта. Морози почались від Різдва і не розсідались. На запу-

щенє б. Паладій був в Едмонтоні. Забавлялись в отця ігумена. Всї пішли вже спати, але б. Паладій випившись до »зеленого змія« сидів за столом, щось по тихенько скавулїв і коли час від часу розбирав, що проти него стоїть фляшка, наливав собі тремтячою рукою і знов завмирав. Так аж до рана. Вранцї мав вертаись з вісьмогодинним потягом. Вже доходила 8-ма, а б. Паладій ще не існував.

— Брате Паладію, таж потяг утратив! крикнув до него о. ігумен.

Паладій схопив ся і зачепивши на одно плече кожух, побіг Кіністіно вулицею. Якраз тягаровий потяг переходив потихеньку вулицю. Гурма українських робітників стояла коло треки, ждучи коли потяг перейде.

— Хлопцї! киньте мене до ваґону! крикнув до них б. Паладій.

Ті добрі душі схопили старого і вкинули в розчинені двері першого воза.

— Ци бачили, піп »трен« »бітує«! сміявсь Гарий Капуста.

В полудне б. Паладій був вже в Лемонтї. Змерз. Пішов грітись до »бари«. »Грівсь« до якої третої, потім як вже не годен був намацати на »барі« шклянки, виточив ся на двір і поплентав ся до заїзду, де стояла його кобильчина. Стаєнні посадили місіонаря на санки, кинули йому на карк поводи і пустили коняку домів.

— Але то її оводи пообсїдали!... привиділись йому з пяних очий серед зими оводи на кобільчинї; б. Паладій поліз їх обігнати. Схопив кобильчину за хвіст. Та метнула ногами і пігнала, піп випав з саний і довго волїк ся по дорозї зачеплений за бороду важками. Нарештї відірвав ся, скотив ся в рів і так там лежав обличем у сніг.

Його парафіяне більше-менше пяні їхали з Лемонту один за другим, бачили свого пастора і казали: »Ото твердий Москаль, і серед зими потрафить на дворі спати, ану,

ци замерзне ци ні?« Нарешті котрийсь тверезіщий забрав б. Паладія і привіз до резиденції.

На другий день б. Паладій був хорий. Лежав в ліжку цілий день і стогнав під кожухом. В хаті ніхто не запалив а він не годен був підвестись. Так аж до вечора. У вечері одна молодиця фармерка переходила поуз резиденції. Вона знала, про неміч »батюшки«; побачила, що у вікнах не світить ся, а з комина не йде дим і подумала: »Ото доступлюсь царства божого, як обійду єґомосця«. Зайшла до хати:

— Славайсу... ніхто не відізвавсь, тільки на ліжку хтось стогне.

Молодиця намацала зимну піч:

— Єґомосцуню! де у вас сірники лежать? Можеб я вам пропалила.

— То хто? захрипів голос з ліжка.

— Та се я, Іванова жінка.

— Сірники у мене під подушкою, іди сюди.

Не встигла молодиця запхати долоні під подушку, як почула, що її обхопили за шию зимні сухірляві руки...

— Єґомосцю!... Ґвавт, — ратуйте!....

На щастє побожної молодиці переходили поуз резиденцію два фармері.

Ну, і щож ви собі думаєте, чи нагнали від себе фармері того попа? Де там! Кількох нагнали власних жінок і почали сидіти з другими »на віру«, от що... А б. Паладій ширив свою місійну роботу аж до великодних свят, аж тоді йому запалилась в середині горівка і сконав неборак, а москофіли фармері гірко плакали на його похороні. Та не в Лубнях під тихими липами довелось спочати б. Паладієви, а під канадійськими трипетами, і не закує йому в головах зазуля, але кают завиє в зимку.

Отже бачити з житєписа б. Паладія, що піп наймерзеннійшим своїм поводженєм не зразить народу. Тож лишіть псу

вати по дурному папір, та виписувати на духовенство ка' зна що, бо все 'дно люди не послухають.

UNIV. OF MICH.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY